

شتاب بخشی به تحقق استراتژی

صنعتی 2035 اتریش از مجرای

لایحه جدید دولت

27 خرداد 1405

به نام خدا

خلاصه مدیریتی

- پیش‌نویس بخش اول لایحه «شتاب بخشی به فناوری‌های کلیدی»، ابزاری اجرایی برای تحقق اهداف استراتژی صنعتی ۲۰۳۵ اتریش است. این لایحه با تمرکز اولیه بر حوزه انرژی و فناوری‌های محیط‌زیستی، سازوکارهایی مانند تعیین تکلیف پروژه‌ها ظرف ۳۰ روز، اعطای وضعیت «پروژه استراتژیک» و اولویت «منافع عمومی برتر» در فرآیند صدور مجوزها را پیش‌بینی کرده است. همچنین ایجاد نقاط تماس یکپارچه در ایالت‌ها و آغاز یک فراخوان حمایتی ۱۸ میلیون یورویی برای کارخانه‌های پایلوت از جمله اقدامات همزمان با این لایحه است. این لایحه بخشی از ۱۱۷ اقدام استراتژی صنعتی ۲۰۳۵ محسوب می‌شود که تاکنون بیش از ۳۵ درصد آن‌ها (۴۲ اقدام) به مرحله اجرا رسیده‌اند و دولت برای حمایت از آن بودجه‌ای حدود ۲.۶ میلیارد یورو تا سال ۲۰۲۹ اختصاص داده است.
- با وجود اهداف توسعه‌گرایانه، اجرای این لایحه با چالش‌هایی مانند نگرانی‌های زیست‌محیطی و تعارضات احتمالی بین دولت فدرال و ایالت‌ها مواجه است. کارشناسان برای کاهش این چالش‌ها، پیشنهادهایی مانند پیاده‌سازی کامل ساختار پنجره واحد دیجیتال، تعریف مکانیسم‌های جبرانی زیست‌محیطی و دیجیتال‌سازی فرآیندهای ارزیابی با استفاده از هوش مصنوعی را مطرح کرده‌اند.
- موفقیت این طرح در گروی آن است که دولت بتواند توازنی ظریف میان این دو عامل برقرار کند: «سرعت اقتصادی» و «پایداری زیست‌محیطی». در این صورت، نه تنها موقعیت اتریش به عنوان یک هاب فناوری تثبیت می‌شود، بلکه آن را به الگویی برای سایر کشورهای اتحادیه اروپا تبدیل خواهد کرد.
- ابزارهای حقوقی پویا مانند مفهوم «منافع عمومی برتر» در ایران نیز می‌توانند مورد بهره‌برداری قرار بگیرند. قانون‌گذار می‌تواند به پروژه‌هایی که جنبه ملی دارند (مانند توسعه میادین مشترک و کریدورهای ترانزیتی) یا عامل زمان در اجرایی شدن آنها نقش اساسی دارد، «فوریت و اولویت حقوقی» اعطا کند تا در صورت بروز چالش‌های حقوقی یا اداری، مراجع ذیربط مکلف به تعیین تکلیف پروژه در یک ضرب‌الاجل مشخص (مثلاً یک‌ماهه) باشند تا روند سرمایه‌گذاری و اجرای آنها متوقف نشود.
- علی‌رغم راه‌اندازی و دستاوردها ابتکاراتی همچون «درگاه ملی مجوزها»، هنوز بروکراسی پیچیده‌ای پیش روی سرمایه‌گذاران وجود دارد. با توجه به عدم آشنایی سرمایه‌گذاران خارجی و حتی ایرانیان مقیم خارج از کشور با ساختار اداری و اجرایی داخلی، پیاده‌سازی ساختارهایی مانند «مراکز تماس یکپارچه» می‌تواند فرآیند صدور مجوز و اجرای آنها را تسهیل نماید. ایجاد یک پنجره واحد واقعی که تمام استعلامات و اقدامات مربوط به پروژه‌های سرمایه‌گذاری را به طور هم‌زمان و در فرآیندهای کوتاه مدت (حداکثر ۳۰ روزه) پردازش کند، ریسک سرمایه‌گذاری را به شدت کاهش می‌دهد.

مقدمه

صنعت اروپا و به تبع آن اتریش، در سال‌های اخیر با چالش‌های ساختاری متعددی از جمله بالا بودن هزینه‌های انرژی، زنجیره‌های تأمین آسیب‌پذیر و رقابت فشرده از سوی بازارهای آسیایی و آمریکایی مواجه بوده است. در این خصوص، پیش‌نویس لایحه «قانون شتاب بخشی به فناوری‌های کلیدی» یکی از محورهای اصلی استراتژی صنعتی اتریش ۲۰۳۵ است که پیش از این در ژانویه ۲۰۲۶ تصویب شد. پیش‌نویس اخیر که در واقع ابزار قانونی و بازوی اجرایی دولت برای محقق کردن اهداف «استراتژی صنعتی» به شمار می‌رود، با هدف نوسازی زیرساخت‌های بومی، کاهش بروکراسی سنگین و شتاب‌بخشی به فرآیند صدور مجوزها، جذب سرمایه‌گذاران بین‌المللی و ممانعت از فرار سرمایه‌ها به خارج طراحی شده است.

ضرورت حیاتی این طرح از چالش‌های ساختاری اتریش برای حضور در میان 10 کشور برتر صنعتی جهان ناشی می‌شود که شامل: قیمت بالای انرژی، فرآیندهای طولانی اداری و لزوم رقابت با اقتصادهای بزرگی همچون آمریکا و چین است.

اتریش برای خروج از وضعیت رکود یا رشد ضعیف اقتصادی و بازگشت به جمع کشورهای پیشرو صنعتی، چاره‌ای جز حذف بروکراسی‌های سنگین و کاهش زمان صدور مجوزها ندارد. هسته مرکزی لایحه اخیر بر پایه مفهوم حقوقی «منفعت عمومی برجسته» استوار است تا پروژه‌های استراتژیک صنعتی و فناوری در برابر موانع محلی و اداری اولویت پیدا کنند تا ریسک توقف پروژه‌ها کاهش یابد. این رویکرد مشابه قانون شتاب بخشی انرژی‌های تجدیدپذیر^۱ است و از قانون صنعت بدون آلودگی^۲ اتحادیه اروپا الهام گرفته است.

اهداف کمی و ساختار اجرایی لایحه

دولت اتریش در بخش اول پیش‌نویس قانون شتاب بخشی به فناوری‌های کلیدی که در 26 خرداد 1405 به مرحله بررسی کارشناسی ارسال شده، ضرب‌الاجل‌های قانونی مشخص و سازوکارهای اجرایی جدیدی پیش‌بینی کرده است و عمدتاً بر حوزه انرژی و فناوری‌های محیط‌زیستی تمرکز دارد.

- **تعیین تکلیف سریع ۳۰ روزه:** مقامات اداری موظف هستند حداکثر ظرف ۳۰ روز از زمان ثبت درخواست، وضعیت پروژه را بررسی کرده و در صورت واجد شرایط بودن، عنوان «پروژه استراتژیک» را به آن اعطا کنند.
- **اعطای اولویت حقوقی:** پروژه‌های دارای وضعیت «پروژه استراتژیک» از مزیت «منافع عمومی برتر» در فرآیندهای صدور مجوز برخوردار می‌شوند.
- **ایجاد ساختار یکپارچه اداری:** راه‌اندازی «نقاط تماس یکپارچه»^۳ در هر یک از ایالت‌های اتریش برای کاهش مراجعات موازی و شتاب بخشی به فرآیندها.

¹ EABG

² Net Zero Industry Act (NZIA)

³ One-Stop-Shops

هم‌زمان با ارسال این لایحه به مرحله بررسی، یک فراخوان حمایتی به ارزش ۱۸ میلیون یورو برای راه‌اندازی کارخانه‌های پابلوت و زیرساخت‌های نوآوری در حوزه فناوری‌های کلیدی آغاز شده است که سقف کمک بلاعوض هر پروژه تا ۳ میلیون یورو تعیین شده است.

هم‌راستایی با استراتژی صنعتی ۲۰۳۵

این لایحه بخشی از استراتژی صنعتی اتریش ۲۰۳۵ است که در ژانویه ۲۰۲۶ تصویب شد. این استراتژی شامل ۱۱۷ اقدام کلیدی در هفت حوزه اصلی است. بر اساس گزارش رسمی وزارت اقتصاد اتریش، تاکنون ۴۲ اقدام (بیش از ۳۵ درصد) از این اقدامات به مرحله اجرا رسیده یا در حال اجرا هستند. دولت اتریش برای حمایت از اجرای این استراتژی، بودجه‌ای حدود ۲.۶ میلیارد یورو تا سال ۲۰۲۹ برای توسعه ۹ فناوری کلیدی اختصاص داده است.

سید فناوری‌های هدف در استراتژی صنعتی ۲۰۳۵

استراتژی صنعتی اتریش ۲۰۳۵ بر ۹ حوزه فناوری کلیدی تمرکز دارد که عبارتند از:

- هوش مصنوعی و داده‌محور
- نیمه‌هادی‌ها و الکترونیک پیشرفته
- تولید پیشرفته و رباتیک
- کوانتوم و فوتونیک
- مواد پیشرفته
- علوم زیستی و بیوتکنولوژی
- انرژی و فناوری‌های محیط‌زیستی
- فناوری‌های حمل‌ونقل
- فناوری‌های فضایی و هوانوردی

بخش اول پیش‌نویس لایحه شتاب بخشی به فناوری‌های کلیدی، در مرحله فعلی صرفاً بر حوزه انرژی و فناوری‌های محیط‌زیستی متمرکز است و سایر حوزه‌ها در بخش‌های بعدی پوشش داده خواهند شد.

چالش‌های ساختاری و انتقادات کارشناسی

با وجود افق‌های روشنی که این لایحه برای بخش صنعت ترسیم می‌کند، مسیر تصویب و اجرای آن در لایه‌های سیاسی، اجتماعی و حقوقی اتریش با مقاومت‌ها و چالش‌های جدی روبروست:

- **تقابل با حوزه‌های زیست‌محیطی:** سازمان‌های مردم‌نهاد، فعالان محیط زیست و احزاب چپ‌گرا نگرانند که فوریت در صدور مجوزها و اولویت دادن به منافع صنعتی، فرآیند ارزیابی‌های دقیق زیست‌محیطی را به

حاشیه براند. منتقدان معتقدند نباید پایداری اکوسیستم‌ها و تنوع زیستی فدای سرعت‌بخشی به توسعه کارخانه‌ها شود.

- **تعارضات فدرالیستی (تقسیم قدرت بین فدرال و ایالت‌ها):** در ساختار سیاسی اتریش، بخش عمده‌ای از قوانین ساخت‌وساز، کاربری اراضی و مجوزهای منطقه‌ای در حیطه اختیارات ایالت‌ها قرار دارد. اعمال یک قانون یکپارچه فدرال بر تصمیمات ایالتی، پتانسیل بالایی برای ایجاد تنش‌های حقوقی و اداری میان وین و پایتخت‌های ایالتی دارد.
- **چالش در دوره ارزیابی:** این لایحه در حال حاضر در فاز ارزیابی کارشناسی و نظرسنجی رسمی است. حجم بالای نظرات اصلاحی از سوی لابی‌های مختلف (از اتاق بازرگانی که خواستار تسهیلات بیشتر است تا اتحادیه‌های کارگری و محیط‌زیستی که بر نظارت بیشتر پافشاری می‌کنند) روند نهایی شدن متن قانون را پیچیده کرده است.

تحلیل کارشناسی و راهکارهای پیشنهادی

برای اینکه «قانون شتاب بخشی به فناوری‌های کلیدی» بتواند بدون ایجاد گسیختگی‌های اجتماعی و زیست‌محیطی به اهداف خود برسد، کارشناسان ارشد حوزه مدیریت کلان و اقتصاد راهکارهای زیر را پیشنهاد می‌کنند:

- **پایه‌سازی ساختار «مراکز تماس یکپارچه»⁴:** بهترین مدل برای حل تعارض میان سرعت و دقت، ایجاد یک پنجره واحد دیجیتال در سطح ایالت‌هاست. در این الگو، سرمایه‌گذار به جای مراجعه به ده‌ها اداره مختلف، پرونده خود را در یک نهاد مرکزی ثبت می‌کند. این نهاد وظیفه دارد فرآیندهای اعلام، ارزیابی زیست‌محیطی و بررسی‌های حقوقی را به صورت موازی و هم‌زمان (نه متوالی و پشت‌سرهم) پیش ببرد. با این روش، زمان اداری به شدت کاهش یافته اما کیفیت نظارت زیست‌محیطی حفظ می‌شود.
- **تعریف معیارهای «جایگزینی سبز»:** در مواردی که آسیب‌های جزئی به محیط زیست به دلیل اجرای یک پروژه با منافع عمومی برتر اجتناب‌ناپذیر است، قانون باید مکانیسم‌های جبرانی سخت‌گیرانه‌ای مانند مکلف کردن شرکت‌ها به احیای جنگل‌ها در مناطق دیگر یا سرمایه‌گذاری در پروژه‌های حفظ تنوع زیستی محلی را تعریف کند.
- **دیجیتال‌سازی کامل فرآیند ارزیابی:** استفاده از شبیه‌سازی‌های دیجیتال و هوش مصنوعی برای ارزیابی اثرات زیست‌محیطی پروژه‌ها پیش از ساخت، می‌تواند زمان بررسی‌های میدانی و سنتی را از چند ماه به چند روز کاهش دهد، بدون آنکه از دقت علمی ارزیابی‌ها کاسته شود.

---

⁴ One-Stop-Shops

چشم‌انداز آینده

موفقیت لایحه شتاب بخشی به فناوری‌های کلیدی در گروهی آن است که دولت بتواند توازن ظریف میان دو عامل مهم برقرار کند: «سرعت اقتصادی» و «پایداری زیست‌محیطی». اگر این لایحه با راهکارهای اصلاحی نظیر پنجره واحد دیجیتال تکمیل شود، نه تنها موقعیت اتریش را به عنوان یک هاب فناوری پیشرفته در قلب اروپا تثبیت می‌کند، بلکه به الگویی برای سایر کشورهای عضو اتحادیه اروپا در راستای چابک‌سازی بدنه دولت در عصر گذار دیجیتالی تبدیل خواهد شد.

الگویی برای بهره برداری

ابزارهای حقوقی پویا مانند مفهوم «منافع عمومی برتر» در ایران نیز می‌توانند مورد بهره برداری قرار بگیرند. قانون‌گذار می‌تواند به پروژه‌هایی که جنبه ملی دارند (مانند توسعه میادین مشترک و کریدورهای ترانزیتی) یا عامل زمان در اجرایی شدن آنها نقش اساسی دارد، «فوریت و اولویت حقوقی» اعطا کند تا در صورت بروز چالش‌های حقوقی یا اداری، مراجع ذیربط مکلف به تعیین تکلیف پروژه در یک ضرب‌الاجل مشخص (مثلاً یک‌ماهه) باشند تا روند سرمایه‌گذاری و اجرای آنها متوقف نشود.

علی‌رغم راه‌اندازی و دستاوردها ابتکاراتی همچون «درگاه ملی مجوزها»، هنوز بروکراسی پیچیده ای پیش روی سرمایه‌گذاران وجود دارد. با توجه به عدم آشنایی سرمایه‌گذاران خارجی و حتی ایرانیان مقیم خارج از کشور با ساختار اداری و اجرایی داخلی، پیاده‌سازی ساختارهایی مانند «مراکز تماس یکپارچه» می‌تواند فرآیند صدور مجوز و اجرای آنها را تسهیل نماید. ایجاد یک پنجره واحد واقعی که تمام استعلامات و اقدامات مربوط به پروژه‌های سرمایه‌گذاری را به طور هم‌زمان و در فرآیندهای کوتاه مدت (حداکثر ۳۰ روزه) پردازش کند، ریسک سرمایه‌گذاری را به شدت کاهش می‌دهد.

منابع

- <https://www.bmwet.gv.at/Presse/AktuellePressemeldungen/Industriestrategie-2035.html>
- <https://www.bmwet.gv.at/Themen/industriestrategie.html>